

>>

ducian sopranos, o los violines-mujeres (líricos sonidos) y las guitarras eléctricas-hombres. Había mucha plástica y vistosidad, como todo lo que toca con su varita imaginativa. Pero, vaya, con tanta modernidad, el concepto interpretativo se le quedaba algo antiguo y el engarce (la savia teatral) se resentía un tanto. Algo parecido ocurrió con *Ricardo y Elena*, donde, aparte de las ocurrencias brillantísimas (como la valquiria que bajaba con un gran cuadro de langostinos, o la cruz que caía sobre el piano...), noté la falta de mayor precisión de la estrategia dramaturgica. En sus obras, como *Samaruck Suck Suck*, nunca sobra ingenio, pero sí ritmo teatral. No hablo de ritmo trepidante, sino vital.

Rovira, por el contrario, señala que su motivación principal es la representación escénica de la música (nunca al revés), que logra, según él, magistralmente en

KAI FÖRSTERLING

Carles Santos al piano.

momentos como la complicada representación dramática del simple *tempo* musical.

La música y su doble

Una buena explicación para que quede intacta mi admiración por Carles Santos, con el que he pasado buenos momentos con sus expresivos montajes, con su sentido del humor, con sus visiones litúrgico-sexuales, y, sobre todo, con el *big bang* de una estética que ya es parte fundamental del paisaje de la música mestiza (teatral), en toda su intensidad y diabluras. La música y su doble, como diría Artaud. Santos, al fin y al cabo, es un visionario que ha sabido mantener vivo un surrealismo aún con sentido. Y algo más, para que un acto sea anti-conventional precisa que alguien se irrite las manos con los aplausos, o se irrite de verdad. Ambas cosas ha conseguido Santos.

Los profesionales del mundo del espectáculo no son conscientes, como sí los son los de las artes plásticas, de la importancia de los libros teóricos. Puede que éstos no mejoren lo que se hace en los escenarios, pero ayudan a aclarar, a comprender muchas cosas.

Y esto me reconduce de nuevo al ensayo de Rovira, pues es muy indicado para vislumbrar esta promiscuidad creativa, al ser un estudio repleto de razones que ayudan a despertar más sensaciones.

Es commemora el centenari del naixement de la pensadora francesa

Simone Weil, la passió per la veritat

Emilia Bea*

El 3 de febrer es commemora el centenari del naixement de la pensadora francesa d'origen jueu Simone Weil (1909-1943). «*Dels grans i transcendents esperits femenins* —afirma George Steiner— *és el més clarament filosòfic*».

La filosofia de Simone Weil pensa el món amb absoluta radicalitat: la recerca de la veritat esdevé una aventura apassionant, sense cap treva ni concessió. Ja als 14 anys pensava que era millor morir que viure sense ella i, poc a poc, en el seu itinerari ple d'activitat intel·lectual i social, descobreix que la clau més profunda de la realitat està en el dolor i la bellesa, en la capacitat de percebre allò que en la vida resulta insuperable o extraordinari. Els enemics contra els qui lluita són els fantasmes de la superficialitat i de la indiferència, que vaguen entre les ombres del nostre temps i fan de la barbàrie un fenomen trivial i quasi imperceptible. Són els molins contra els que combat —amb una gran energia creativa malgrat la fragilitat del seu cos— aquesta «*Quixot*», com la va denominar Georges Bataille, qui confessa sentir per ella tanta atracció i fascinació com repulsa. Aquesta és una constant en els lectors de Simone Weil perquè, àdhuc els que més l'admirem, no podem deixar de sentir indignació davant de moltes de les seues pàgines, com quan parla amb termes tan durs del poble jueu, en plena persecució i sent ella mateixa víctima, o de les funcions del castic penal. Les manifestacions de Weil són sempre provocatives i extremes, però també profundament commovedores. Un revulsió que agita la consciència i una il·luminació interior que porta a terrenys desconeguts d'un mateix. I si pot ser admirada per persones tan diferents entre si, es perquè no hi ha en ella res de fictici ni cap efectisme; és pura autenticitat, contagiada a través d'un llenguatge inspirat, nu i poètic.

Susan Sontag la compara amb Kierkegaard, Nietzsche, Dostoievsky, Kafka, Baudelaire o Genet, escriptors de marcat radicalisme personal i intel·lectual. Personalitats que contemplem amb repulsió, llàstima i veneració, «*vides que ens inquieten i alimenten, que ens porten a reconèixer la presència del misteri en el món*». Sentim atracció per elles però fugim, perquè intuïm que el contacte amb aquests «visionaris» —que s'avancen al futur i assoleixen dimensions de la realitat que a la majoria se'ns escapen— suposa afrontar un risc, replantejar els nostres punts de vista, i potser traspasar la tênue línia roja que separa la genialitat i la lucidesa de la follia, o millor dit, una creativa forma de follia d'u-

LEVANTE-EMV

FILÒSOFA. Simone Weil (1909-1943) pensava el món amb absoluta radicalitat.

mena de mort voluntària a conseqüència d'una anorèxia, bé com un gest definitiu de solidaritat i desprendiment. «*Aquesta dona està boja!*», va exclamar de Gaulle quan es va assabentar del seu projecte de formació d'un cos d'infermeres en primera línia. Un projecte que podia ser vist com un extravagant intent d'enviar dones a les trinxeres o com un símbol de resistència espiritual desarmada enfront de la brutalitat del nazisme. El fet que abandonara el seu privilegiat refugi a Amèrica i s'haguera unit en Londres a la Resistència, era un gest de bogeria o d'heroisme?

Tampoc és habitual una infantesa com la que comparteix amb el seu germà André, el gran matemàtic del segle XX, jugant a memoritzar llargues es-

na destructiva malaltia mental. Simone Weil va viure xafant sempre eixa línia roja i no volia per a si una cordura al preu de l'evasió, la mentida i la incoherència.

Al capdavant, per a Weil, l'autèntica genialitat es troba en tots aquells que, patint alguna desgràcia, són els únics capços d'expressar la veritat però que, tinguts per folls, no són escoltats per ningú. La veritat i la desgràcia «*són suplicants mudes, eternament condemnades a romandre sense veu davant nosaltres*». Ella reclamava una mena de santedat «amb geni» com antídoto als mals de l'època, que derivaven de l'oblit de la gran lliçó que troba en la *Iliada*: «*aprendre a no admirar mai la força, no odiar els enemics i no menysprear els desgraciats*».

La seua fama de santa ha anat en paral·lel a la dels seus desequilibris. La negativa a menjar una ració major que la dels seus compatriotes en guerra s'ha interpretat bé com una

cenes de Racine, a conversar en grec antic o a resoldre problemes de càlcul diferencial. Ni és normal que, amb la seua prodigiosa cultura i formació en l'École Normale Supérieure, es dedicara a ensenyar en les universitats populars, es vinculara al sindicalisme revolucionari, i es jugara el seu lloc de professora d'institut per solidaritzar-se amb les vagues obreres, donant peu a ser coneguda com la «verge roja». Però potser hauríem de preguntar-nos si és idealista i aliè a la realitat el fet de viatjar a Alemanya en ple ascens del nazisme, preocupada pel futur del proletariat, o anar a treballar a la fàbrica per a assumir en carn pròpia la condició obrera, enfront del desconeixement de la situació per part de la majoria dels teòrics marxistes. I, sens dubte, cal també una despietada lucidesa per a descriure la desgràcia callada, el cansament, la por, la humiliació, l'angoixa i la mort de les facultats mentals que comporta la moderna servitud industrial. Segurament la mateixa que fa falta per a posar-se l'uniforme de miliciana i anar a lluitar a Espanya, amb els anarquistes de la columna Durruti, i per a denunciar la violència i inhumanitat que hi va presenciar.

I no es requereix una menor dosi de lucidesa per a, havent rebut una educació estrictament agnòstica i laicista, atrevir-se a parlar de l'experiència més transformadora de la seua vida i més difícil d'expressar: la seua experiència mística o experiència interior de Crist, narrada en la correspondència amb el pare Perrin i amb el poeta occità Joë Bousquet. Per a una aproximació a les dimensions d'aquesta experiència, que suposa un punt d'inflexió en la seua obra però la continuïtat de la seua activitat i compromís social, remetem a la recent publicació del llibre *Autobiografía espiritual i altres escrits de Marsella* en la col·lecció Rent de l'editorial Denes. En els escrits arreglats en aquest volum es mostra com mai la incapacitat de Simone Weil de ser insensible davant del patiment dels altres i davant de la meravella de la creació. Era una persona absolutament vulnerable davant de la desgràcia i de la bellesa i se sentia responsable del destí del món, sense enganys ni falsos consols, amb una compassió tan exigent que va acabar literalment amb ella però va immortalitzar la seua obra. Perquè la perplexitat del seu testimoni pot transformar-se, paradoxalment, com ens mostra la referida Susan Sontag, en una experiència «*que transmet veritat, crea cordura i salut i enriqueix la vida*». Aquest va ser el seu drama i és la seua glòria.

*Universitat de València

III Les manifestacions de Weil són sempre provocatives i extremades, però també commovedores

III La seua fama de santa ha anat en paral·lel a la dels seus desequilibris mentals